

Наші сучасники

Оберігаємо від людей для людей

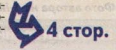
Часто милуючись краєвидами сусідніх регіонів, а ще частіше закордонними, не помічаєш, як унікальні та цінні масиви Існує довкола нас. Матінка-природа дала нам багатющі ліси, родючу землю, джерельну воду. Наше завдання – зберегти ці дари, якщо не для себе, то для наступних поколінь.

Про унікальність Рівненського природного заповідника площею в 42289 га часто знайомлять читачів на сторінці «Наше довкілля». Кого фактич., розказуючи про нові відкриття в рослинному й тваринному світі.

Та є нагода розповісти на шпальтах «районки» про екологічно-ентузіастів природоохоронної, науково-дослідної установи, на яку покладено збереження в природному стані тих багатощабових та унікальних для Полісся природних комплексів із усією сукупністю компонентів. Отже, знайомтеся.

Ростислав ЖУРАВЧАК, заступник директора з наукової діяльності Рівненського природного заповідника, відповідає за діяльність наукового та відділу екологічної освіти й пропаганди:

– У заповіднику працюю вже понад 10 років. Тут і познайомився з дружиною, яка теж свого часу приїхала сюди на роботу. Зараз у декретній відпустці. Виховуємо двох дітей. Пам'ятаю, коли запропонували роботу на Сарненщині. Перш приїхав сюди, так би мовити, позайомився з Поліським краєм. Відразу сподобався, відчуваю, що є де застосувати знання та вміння. Щоправда, стикнувся з однією проблемою молоді – де жити? Але це не зупинило ні мене, ні колеги, бо наразі всі науковці приїжджі, знімають житло. Загалом наріжний камінь спотикання заповідника – фінансування й умови проживання. Більшість охочих молодих спеціалістів працювали б тут, але згодом через неможливість утримуватися в селі виїжджали. Проте загалом державна програма з розвитку природозаповідного фонду з охорони природи має пункт щодо забезпечення житлом. Але... Та, незважаючи на це, можна з упевненістю сказати, що тут працюють справжні ентузіасти, віддані улюбленим справам, умови проживання узгоджують паралельно.

Наші сучасники

Оберігаємо від людей для людей

(Закінчення. Початок на 1-й стор.)

Наразі очолюю два відділи: науковий та екологічної освіти й пропаганди. Зізнаюся, трохи нелегко працювати на три фронти: поєднувати організаційно-адміністративну діяльність, роботу з паперами, співпрацю з навчальними закладами й ін., коли душа рветься за дослідженнями на дні природи. Допомогають надійні помічники: наукові співробітники Михайло Франчук і Віта Куліш, фахівці з екоосвіти Оксана Кривко і Ольга Мосійчук. Загалом у заповіднику є 2 науковці й одна особа на півставки, 3 екологи.

Екологічний відділ, створений ще два роки тому майже укомплектований. Дає всі потрібні екологі, ботаніки, гідрологи й ін. Науковий натомість недоукомплектований. Досі за штатним розписом було шість працівників, а за новим, щойно розробленим відповідно до площі заповідника, треба фахівців із кожної галузі. Тобто один відстежує тільки комах, інший птахів, деякі стежать за рослинним світом, хтось за тваринами, а треба й відслідковувати зміни у водному режимі. Також окремо передбачена посада зах захів із громадськості, із міжнародним співробітництвом – це пошуки грантів, знання мов. Враховуючи все це, у заповіднику повинні трудиться не менше 16 спеціалістів, і тільки наукового відділу! Зараз у Міністерстві чекає на затвердження новий проект у кількості 12 осіб. Ось і виходить, що наукову роботу, розраховану на 12, виконують 2-3 чоловіки. Щоправда, співпрацюємо з вищими еколого-природничого профілю Львівським університетом Івана Франка, Київським університетом біоресурсів і природокористування Рівненським університетом водного господарства та природокористування й ін. Але не готові їх випускники працювати на умовах, що пропонує у нас. Відібрає і немалу роль відіграв заповідника.

Є тут види, що мають статус національного та міжнародного глобального значення. Відповідно на їх акцентуємо дослідження й захист, заведені паспорти на гнізда. У службі охорони в обхід зазначено, які є на території види рослин і тварин, відтак викремлені ділянки підвищеної наукової цінності. Тож за будь-якої небезпеки чи надзвичайної події їх охороняють по-особливому. Маємо наукові стаціонари, де спостерігаємо за процесами природного відновлення. Одна з них, де відбиток залишили старателі. Тут є добра звістка: вона потрапила відновлюється природним шляхом, а за два останні роки там навіть з'явився один червонокишечний вид!

Наразі є чим і похвалитися. Нещодавно придбали сертифіковану імпортовану метеостанцію, з якої отримуюмо 23 параметри метеорологічних показників, що значно полегшило роботу.

Цими днями на Білому озері фахівці з Інституту телекомунікацій і глобального інформаційного простору в Україні (Київ) оцифрували територію водного плеса, вимірюють глибини дна. Ці роботи почали ще минулого року. Тепер маємо реальну карту глибин, дна, рельєфу, прив'язану до різних типів супутникових карт, де спостерігати можна за його змінами. Загалом проводять такі дослідження на багатьох польських озерах. Виграємо і ми від таких акцій, співпрацюючи з фахівцями різних природничих та екологічних інституцій, роз-

ширюємо науково-інформаційне коло природи Полісся.

Нещодавно на семінарі «Природоохоронні установи Західного Полісся» вирішували, як покращити матеріальний стан. Знайшли вихід в обмін досвідом як спеціалістами, так і обладнанням. Але хоч як крути, все одно для цього потрібне фінансування. Найкращий варіант – закордонні гранти. Цього року взяли участь в організованому для громади проекті Європейського Союзу з підтримки Східноєвропейського партнерства на прикордонних територіях України й Білорусі. Основний акцент тут припав на журавлину, її моніторинг.

Щорічно досліджуємо водні ресурси, де фіксуємо рівень води. Отож за останні роки половину гідропостів уже немає – пересохли. Пам'ятаю, що в наших болотах, хоч і без води, але тримається волога. Шляхи відновлення водних запасів вирішуватимемо з куратором із Національного університету водного господарства та природокористування.

Не може обійти увагою проект, над яким працюємо 10 років – по видах чорного лелеки. Нещодавно пройшов тиждень кильчованія. Дослідивши, скільки й де вони є,

з'ясували, що тут їх найбільша кількість. Ще до минулого року були вивчені, що їм нічого не загрожувало, а тепер чисельність зменшилася. Виявляється, їм ліс не так важливий, як комфортний водний режим – там їм. Оскільки нині посушливі роки, то птахи розтварялися по канавах. Якщо раніше налічували 68 пташенят у 20 гніздах, то тепер остаточно понад 40 гнізд і виявили всього 22 пташенятки.

Тепер щодо екоосвітньої сфери діяльності. Виходить так, що ми охороняємо природу для людини, а заповідник – місця, що захищаємо від неї. А значить, оберігаємо природу від людини для людини! Філософія цього висловлюється так, що з теперішньої кількості населення й інтенсивності господарювання справді необхідно захищати природу від нас і за нами. Отже, щоб це позитивно, існує екоосвітній відділ, де проводять різні нетрадиційні акції, заходи, конкурси, багато екскурсій, лекцій та ін. Установа нестандартна й унікальна, там знайомлять із багатствами природи, що маємо захищати й оберігати, дозволяють спробувати себе в ролі науковця.

Оксана КРИВКО, фахівець із екоосвіти:

«Моя колежка покликання – донести до підрастаючого покоління важливість – збереження довкілля. Систематично проводжу школи екоосвітників для дітей молодшого класу. Щотижня з ними працюю на рівні природних об'єктів та ін. І в підсумку дітячка й хлопчики, з якими починали вивчати природу з 1 класу, у четвертому стають такими допоміжними, бережливими й виконуваними в культурі спілкування з довкіллям. Хочемо започаткувати клас. Адже ніде з дітьми працювати. Приблизно з життя функціонуватиме екологічна стежка, обслуговують і навчальний клас під відкритим небом із лабораторією. А завдяки цій роботі, вірою, згодом певна кількість»

Мене в заповіднику насамперед долонили непрохідні болота, так би мовити, зацвіклими «білі плями». За час досліджень побував у таких кутках крає, де, як кажуть, не ступала нога людини. Отож цікавлять різновиди птахів, їх гнізда, сфера життя. Відтак є в нас така собі глобально вразливі (у Європі на його вивчення та дослідження готові давати цілком малі кошти), власний вид птаха – підорлики великі. Щоб його знайти, повірте, справді треба було подолати багато непрохідних боліт і місцин.

Працюємо з 48 помічниками, які на місцях і здійснюють найпростіші наукові спостереження – збирають інформацію, заносять у спеціальні щоденники і раз у три квартали здають нам. Це не спеціалісти чи біологи, але можуть зняти рівень води, відстежити, чи зацвікла квіточка. Є в них картосхеми, роздаємо брошури для орієнтування по видах, цвітінню та вегетації. Ми, науковці, згідно з цими записами, систематично, порівняно, підсумовуємо. Щоденники зберігаємо в архіві, тож згодом будь-хто з фахівців скористається позначками за минулі роки та за потрібний період задля порівняння спостережень. Ці накопичувальні дані маємо з 2005 року.

Уже зафіксували до сотні нових видів з Червоної книги України. Дівчинка днів тому до нас запитала, чи зацвіла ціцка видки Боррода африкано-середземноморський, орел-могильник. Такі випадки поодинокі, коли молода особина конучи потрапила до нас. Боррода звідси полетів на південь, а орел, схожий до беркута, літав у районі Білого озера 20 червня. Можливо, й раніше вони залітали в наш край, але тоді це не можна було дослідити...

На закінчення зустріч Ростислав Журавчак поділився баченнями, як подолати фінансові стани заповідника. Приміром, існують державні, обласні та районні екологічні фонди, куди надходять кошти від підприємств, що забруднюють довкілля. Відповідно мають відшкодувати у формі податку, збору чи ж сплачуючи штрафи, і щоб ці кошти змогли використати тільки на природоохоронні акції. Та й таким механізмом користуються наразі Європа. Районний екофонд не функціонує взагалі, до державного не достигає, в обласному більшість грошей спрямували на заміну очисних споруд, перезахоронення... Охорона та дослідження – на задньому плані. Впродовж трьох років Рівненський природний заповідник, а саме Ростислав, не достигає до комісії фонду. Там прагнуть ліквідувати вже завдану шкоду, а не працювати на перспективу. Але колектив ентузіастів заповідника не здає позиції і цього року знову спробує виграти грант на наукову діяльність. Нам залишається побажати успіхів, натхнення, щоб їх задуми втілювалися, та, звичайно ж, привітати з Днем працівників природно-заповідної справи.

Ростислав ЖУРАВЧАК.

зати долю з природоохоронною сферою.

Шостий рік поспіль разом із територіальними природоохоронними службами освіти й науки облдержадміністрації проводимо табір-експедицію «ОЗЕКО» на території Білого озера. Туди запрошують дітей з усієї області, які виграють конкурси, олімпіади, наукові роботи з екологічної тематики, а також тих, хто вже розуміється в природоохоронній темі. Цього року взяли участь юні сарненці, острожани, рівняни й гошанці.

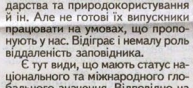
Михайло ФРАНЧУК, науковий співробітник, випускник Кам'янець-Подільського університету (уродженець Шепетівського району):

Мене в заповіднику насамперед долонили непрохідні болота, так би мовити, зацвіклими «білі плями». За час досліджень побував у таких кутках крає, де, як кажуть, не ступала нога людини. Отож цікавлять різновиди птахів, їх гнізда, сфера життя. Відтак є в нас така собі глобально вразливі (у Європі на його вивчення та дослідження готові давати цілком малі кошти), власний вид птаха – підорлики великі. Щоб його знайти, повірте, справді треба було подолати багато непрохідних боліт і місцин.

Працюємо з 48 помічниками, які на місцях і здійснюють найпростіші наукові спостереження – збирають інформацію, заносять у спеціальні щоденники і раз у три квартали здають нам. Це не спеціалісти чи біологи, але можуть зняти рівень води, відстежити, чи зацвікла квіточка. Є в них картосхеми, роздаємо брошури для орієнтування по видах, цвітінню та вегетації. Ми, науковці, згідно з цими записами, систематично, порівняно, підсумовуємо. Щоденники зберігаємо в архіві, тож згодом будь-хто з фахівців скористається позначками за минулі роки та за потрібний період задля порівняння спостережень. Ці накопичувальні дані маємо з 2005 року.

Уже зафіксували до сотні нових видів з Червоної книги України. Дівчинка днів тому до нас запитала, чи зацвіла ціцка видки Боррода африкано-середземноморський, орел-могильник. Такі випадки поодинокі, коли молода особина конучи потрапила до нас. Боррода звідси полетів на південь, а орел, схожий до беркута, літав у районі Білого озера 20 червня. Можливо, й раніше вони залітали в наш край, але тоді це не можна було дослідити...

На закінчення зустріч Ростислав Журавчак поділився баченнями, як подолати фінансові стани заповідника. Приміром, існують державні, обласні та районні екологічні фонди, куди надходять кошти від підприємств, що забруднюють довкілля. Відповідно мають відшкодувати у формі податку, збору чи ж сплачуючи штрафи, і щоб ці кошти змогли використати тільки на природоохоронні акції. Та й таким механізмом користуються наразі Європа. Районний екофонд не функціонує взагалі, до державного не достигає, в обласному більшість грошей спрямували на заміну очисних споруд, перезахоронення... Охорона та дослідження – на задньому плані. Впродовж трьох років Рівненський природний заповідник, а саме Ростислав, не достигає до комісії фонду. Там прагнуть ліквідувати вже завдану шкоду, а не працювати на перспективу. Але колектив ентузіастів заповідника не здає позиції і цього року знову спробує виграти грант на наукову діяльність. Нам залишається побажати успіхів, натхнення, щоб їх задуми втілювалися, та, звичайно ж, привітати з Днем працівників природно-заповідної справи.

Михайло ФРАНЧУК.

Оксана КРИВКО, Віта КУЛІШ і Ольга МОСІЙЧУК.

Вікторія КОЛЯДИЧ, Ольга РАСІВА ГОЛІВКА.

Оксана КРИВКО, Віта КУЛІШ і Ольга МОСІЙЧУК.

Вікторія КОЛЯДИЧ, Ольга РАСІВА ГОЛІВКА.

Оксана КРИВКО, Віта КУЛІШ і Ольга МОСІЙЧУК.

Вікторія КОЛЯДИЧ, Ольга РАСІВА ГОЛІВКА.

Оксана КРИВКО, Віта КУЛІШ і Ольга МОСІЙЧУК.

Вікторія КОЛЯДИЧ, Ольга РАСІВА ГОЛІВКА.

Оксана КРИВКО, Віта КУЛІШ і Ольга МОСІЙЧУК.